

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

*До 80-річчя
професора С.Ю. Масловського*

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МОРФОЛОГІЇ ЛЮДИНИ

Збірник тез
Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю

23–25 вересня 2020 року, м. Харків

ХАРКІВ
ХНМУ
2020

7,2±0,39 мкм. Найбільший середній діаметр венул – 14,6±1,5 мкм, має місце в слизовій тіла язика, дещо менше значення аналогічний показник мав в прикориневих відділах – 13,5±1,19 мкм, в ділянці верхівки середній діаметр венул становив 12,6±1,82 мкм.

Висновки. Кровоносне мікроциркуляторне русло слизової оболонки язика інтактних білих щурів при загальній конструктивній принциповій подібності має помітні відмінності метричних характеристик в ділянці верхівки, тіла і прикорневих відділів. Цю обставину необхідно враховувати при інтерпретації результатів експериментальних досліджень.

РОЛЬ ГІСТОЛОГІЇ У ПІДВИЩЕННІ МОТИВАЦІЇ ДО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ У МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Хламанова Л.І., Чайковський Ю.Б.

Кафедра гістології та ембріології

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця,
м. Київ, Україна

Вступ. Результати проведеного аналізу педагогічних досліджень дозволяють констатувати наявність посиленого інтересу науковців до питань розробки ефективних підходів до запровадження компетентнісного підходу в підготовці майбутніх фахівців з вищою освітою.

Методичний підхід до вимірювання організаторської компетентності ґрунтується на формулюванні результатів навчання у термінах компетентності. У педагогічній практиці для опису результатів навчання на засадах компетентнісного підходу широкого застосування набула таксономія Б.Блума у пізнавальній сфері [Taxonomy of educational objectives: the classification of educational goals: Handbook 1, cognitive domain / B.S. Bloom [ed.]. – New York: Longman, 1956. – P. 22–35.], яка містить шість послідовних рівнів складності: знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез, оцінка. Оцінка рівнів сформованості певного набору організаторських компетенцій відповідно до функціональних компонентів організаторської діяльності здійснюється шляхом декомпозиції кожної з них за ознаками прояву (показниками оцінки) та їх відображенні на основі таксономії Блума у формі змістово-діяльнісної матриці.

На підставі нашого досвіду та результатів аналізу науково-педагогічної літератури у структурі компетентності слід розглядати креативний, що передбачає діяльність у сфері методології та розробки загальних принципів певної компетенції, ухвалення принци-

пових рішень, управління колективом виконавців, відповідальність за дії колективу та високу самостійність у прийнятті рішень. Важливе місце займає місце проблем групової згуртованості та виникнення у студентів-медиків молодших курсів психологічної дезадаптації, спонукало нас до пошуку шляхів удосконалення методів, які б суттєво полегшували сприйняття й засвоєння матеріалу, активізували самостійну роботу, створювали для неї сприятливий ґрунт.

Мета роботи – удосконалити професійну підготовку студентів-медиків у університеті на основі інноваційних технологій викладання гістології.

Для забезпечення цих вимог нами означені головні етапи нашої діяльності:

- організація проблемно-орієнтованої самостійної роботи під час аудиторних занять та позанавчальний період;

- систематична, послідовна, наполеглива праця кожного студента при наявності спільної мети і чітко спланованого очікуваного результату навчання у позитивній взаємозалежності студентів;

- створення комфортних умов навчання. У наших дослідженнях, передбачена наявність проблемного завдання, при вирішенні якого відбувається обмін знаннями, ідеями, способами діяльності тощо, виробляється та відстоюється (або змінюється під дією аргументів) власна позиція в атмосфері взаємної підтримки, доброзичливості: виключення домінування однієї думки над іншою, поєднання індивідуальної, парної, групової, колективної роботи;

- спосіб досягнення мети – розкриття системи доказів, порівняння точок зору, різних підходів.

В процесі інтерактивного проблемного навчання нами виявлені значні труднощі щодо стану сформованості у студентів навичок самостійної навчальної діяльності, недостатнього рівня попередньої підготовки, а саме: незнання раціональних прийомів розумової діяльності, умов їх застосування, невміння працювати зі спеціальною літературою та іншими джерелами інформації, узагальнювати, систематизувати набуті знання, раціонально планувати й використовувати час навчальної праці.

Наш педагогічний досвід та літературні дані свідчать, що при вивченні фундаментальних медико-біологічних наук, корисно запроваджувати принцип проблемного навчання пов'язаний із теорією та практикою. У студентів уже на початкових курсах повинно бути сформоване переконання, що дисципліна створює теоретичну основу для становлення майбутнього фахівця-медика, що дозволить зрозуміти механізми дії лікарських препаратів на різні кліти-

ни-мішені, аналізувати індивідуальну реактивність організму, обґрунтувати оптимальну діагностику, зв'язати клінічні симптоми й синдроми з морфологічним субстратом тощо.

Враховуючи те, що важливим фактором навчання студентів морфологічному аналізу на кафедрі гістології та ембріології є формування коректного зорового образу нормальної будови тканин й органів, ми звернули увагу на те, що досягнення цієї мети ускладнюється тим, що не всі студенти, готуючись до заняття, здатні знайти на рисунку або в гістологічному препараті описаний об'єкт. У деяких студентів процес абстрактного мислення не дозволяє створити правильний образ конкретної структури, що в цьому випадку «неправильний образ» норми здатний викликати помилковий діагноз при описі патологічного процесу.

Під час дослідження цієї проблеми було визначено, що її виникнення пов'язано із запам'ятовуванням та засвоєнням необхідного об'єму навчальної інформації, умінням оперувати отриманими знаннями, співвідносити їх і робити власні висновки. Звісно, на нашу думку, у цих випадках навчання, виховний аспект викладача вимагає дуже делікатного ставлення до здібностей студентів у набутті навичок діагностики на різних об'єктах: препаратах мультимедійних презентаціях, фотографіях, схемах, електронних мікрофотографіях тощо. Такий підхід, безумовно, може поліпшити психолого-педагогічні відносини й сприяти формуванню у студентів здібність до самоаналізу, самооцінки щодо їх пізнавальної діяльності.

Наше дослідження також виявило значну роль екранного засобу зорової наочності. Його ефективність завдячується високим демонстраційним властивостям: фронтальності, контрастності, яскравості тощо. Інформацію з екрана студенти сприймають емоційно, що сприяє зосередженню їх уваги на об'єктах вивчення, а це важливо для інтенсифікації навчального процесу. Гістологічні препарати можна демонструвати при великому, малому збільшенні в різних комбінаціях в порівняльному плані норми та проявах патологічних змін та одночасно заохочуючи усіх студентів в процес дискусії.

Слід підкреслити, що в процесі нашого дослідження психолого– педагогічні зусилля були спрямовані на процес розумової діяльності студента, щоб сприяти не тільки засвоєнню знань, а й вихованню самостійного, продуктивного, творчого мислення. Незалежно від рівня здібностей студентів, викладання фундаментальної медико-біологічної дисципліни вимагає необхідності концентрувати увагу студентів на засвоєння закономірностей структурно-

функціональних зв'язків, вікових, адаптаційних й регенераторних можливостей тканин й органів щодо формування у них довгострокової пам'яті.

У нашому дослідженні застосовано диференційний підхід щодо активного заохочення студентів в навчально-дослідницьку та науково-дослідницьку самостійну роботу.

Протягом навчального процесу кожний студент має можливість підготувати наукову доповідь і презентувати її на занятті, які при цьому набувають форму інтерактивного, проблемного із застосуванням елементів дискусії, з вирішенням проблемних наукових питань медичного значення. Студенти мають змогу в повній мірі проявити ініціативу, самостійність, творчий пошук у навчально-дослідницькій діяльності.

В позааудиторну науково-дослідну роботу залучаються студенти, які мають високий рівень знань та здібність до наукової діяльності. Під керівництвом викладача здійснюється проведення наукового пошуку у вигляді доповідей на наукових конференціях. Частіше такі студенти стають членами наукового студентського товариства, набувають необхідної компетенції для майбутньої професійної діяльності лікаря.

У цій групі студентів, нами виявлено високий рівень усвідомлення власної відповідальності за якість та ефективність навчання, також їх готовність до самовиховання та самовдосконалення.

Висновки. Диференційний підхід щодо застосування інформаційно-комунікативних технологій, проблемно-орієнтованого викладання гістології дозволяє розширити доступність навчання, сформувати практичні навички діагностики гістологічних препаратів та удосконалити психолого-педагогічні умови у формуванні професійної та креативної компетентності студентів-медиків, спонукати їх до безперервного професійного розвитку.

Для підвищення якості засвоєння фундаментальних базисних знань та формування навичок професійної орієнтованої діяльності студентів оцінити доцільність створення української цифрової колекції віртуальних слайдів з гістології, цитології та ембріології для якої можна використати кращі препарати, накопичені в університетах України.